

KIJKWIJZER FDN MUSEUM

Welkom in Heerenveen Museum. Hier ontdek je het verhaal van Heerenveen. Je gaat straks kijken naar het Ferdinand Domela Nieuwenhuis Museum. Domela had een duidelijke mening over drank en vegetariërs, oorlog en discriminatie, het koningshuis en macht. Ontdek zelf hoe modern of ouderwets de ideeën van Domela zijn.

OVER JOU:

Naam:

School:

Klas:

Datum:

Op eigen gelegenheid / In schoolverband
(doorhalen wat niet van toepassing is)

INLEIDING: TWEE MUSEA IN ÉÉN

1. HEERENVEEN MUSEUM

Het Heerenveen Museum is het cultuurhistorische museum van Heerenveen en omstreken, dat het verhaal vertelt van de *Heeren van het Veen*. Daarnaast toont het museum de Heerenveense producten, personen of ondernemingen om trots op te zijn. Want er werd en wordt heel veel gemaakt in Heerenveen, denk aan kunst, fietsen en doelpunten!

Het museum heeft ook minstens drie keer per jaar wisselende tentoonstellingen en andere publieksactiviteiten, een museumwinkel ingericht als 19de-eeuwse apotheek en een zeer uitgebreide bibliotheek en documentatiecentrum.

2. FERDINAND DOMELA NIEUWENHUIS MUSEUM

Het Ferdinand Domela Nieuwenhuis Museum is een belangrijk onderdeel van het Heerenveen Museum. Dit museum geeft een beeld van het leven en werk van Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846-1919). Domela was dominee, vrijdenker, socialist, anarchist en antimilitarist. Een hele mond vol lastige termen dus. Bovenal was hij strijder tegen maatschappelijk onrecht. Domela Nieuwenhuis was zeer verbonden met Zuidoost Friesland, de streek die hem in 1888 als eerste socialist in de Tweede kamer koos. De veenarbeiders gaven hem de eretitel 'ús Ferlosser'.

Je gaat in deze kijkwijzer direct naar het Ferdinand Domela Nieuwenhuis Museum.
Wij wensen je veel succes en plezier met deze kijkwijzer!

START KIJKWIJZER

FERDINAND DOMELA NIEUWENHUIS MUSEUM

Na de maquettezaal kom je in het Ferdinand Domela Nieuwenhuis Museum. Dit museum bestaat uit drie verschillende ruimten: de informatie zaal, de studeerkamer en de gang waarin zijn overlijden centraal staat. In de eerste zaal leer je over het leven van Domela Nieuwenhuis en in de studeerkamer zie je hoe Domela Nieuwenhuis geleefd heeft. Daarna zie je de bijzondere uitvaart van Domela Nieuwenhuis en, dit is een beetje luguber, de urnen van hem en zijn vierde vrouw.

INFORMATIEZAAL

Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1864-1919) was Nederlands eerste socialistische kamerlid van 1888 tot 1891. In Friesland werd hij Ús Ferlosser genoemd, omdat hij streed tegen de uitbuiting van de Friese veenarbeiders. Hij vond dat veenarbeiders zich niet meer moesten gedragen als slaven van de rijke veenbazen.

1. Wat was het oorspronkelijke beroep van Domela?

'Fuck de koning': dit riep El-Jaberi in 2015. Hij werd ervoor opgepakt. Sinds de invoering in 1815 staat majesteitsschennis (belediging van het koningshuis) in de Grondwet vermeld. De bekendste overtreder in de Nederlandse geschiedenis is zonder twijfel Ferdinand Domela Nieuwenhuis. In zijn krant Recht voor Allen stond een artikel waarin de koning van Nederland (Willem III) 'koning Gorilla' wordt genoemd omdat hij het land regeren net zo slecht deed als een aap zou doen. Domela moest hiervoor een jaar naar de gevangenis. Zoek de afbeelding van Koning Gorilla maar eens op.

2. Wat vind jij, moet je naar de gevangenis als je de koning een Gorilla noemt? Leg uit waarom.

Geert Wilders en Sylvana Simons staan volop in het nieuws vanwege hun ideeën en de politieke partij waar ze bij horen. Van tegenstanders krijgen ze veel scheldbrieven, vooral op social media. Ook Domela had, met name toen hij in de gevangenis zat, veel tegenstanders en ook hij kreeg scheldbrieven en zelfs doodsb bedreigingen.

3. Zoek de scheldbrieven op en schrijf 3 scheldwoorden op die men aan Domela schreef.

4. Wat vind jij, hoe ver mag je gaan in een tekst naar een politicus als je het niet met de ideeën eens bent? Wat gaat echt te ver?

Domela Nieuwenhuis had ook veel fans. Toen zijn krant Recht voor Allen 25 jaar bestond kreeg Domela een groot herdenkingsalbum met maar liefst 55 bladen gemaakt door kunstenaars, componisten en schrijvers.

5. Zoek het kunstwerk van Kees van Dongen maar eens op in de ladenkast en beschrijf de voorstelling:

Domela vond het erg belangrijk dat het volk goed opgevoed werd. Zo vond hij dat iedereen vegetarisch moest eten. Want: het kost veel graan om een koe te voeden waarvan maar een paar mensen vlees kunnen eten. Terwijl veel mensen het graan kunnen eten dat anders naar de koe zou gaan. Kortom: als iedereen vegetariër zou zijn was er meer en betaalbaar eten voor iedereen. Daarnaast was Domela ervan overtuigd dat vegetarisch eten gezonder was.

6. Ben jij vegetariër? En geloof jij net als Domela dat het beter is voor de wereld als iedereen vegetarisch zou zijn? Waarom wel of niet:

Naast vegetarisch eten had Domela nog meer tips.

7. Welke van de 3 onderstaande uitspraken hangt samen met hard kunnen werken? Verklaar je antwoord.

- “Een drinkende arbeider denkt niet, en een denkende arbeider drinkt niet”.
- “Ik moeg te onder gaan, zolang ik maar nuttig ben”.
- “Gelukkiger is een leven in idealen al worden ze stuk voor stuk vernietigd dan dat men in ’t geheel geen idealen heeft”.

Uitleg:

Domela heeft een standbeeld gekregen in Amsterdam. Er bestaan maar weinig standbeelden van politieke persoonlijkheden in Amsterdam. Het standbeeld, gemaakt door beeldhouwer Johan Polet, werd in 1931 onder grote publieke belangstelling onthuld. Toen was men er van overtuigd dat het standbeeld iedereen die het zag zou herinneren aan het gevecht van de arbeider voor gelijke rechten, goede lonen en goede arbeidsomstandigheden.

8. Heeft Domela Nieuwenhuis volgens jou dit standbeeld wel of niet verdiend en waarom?

9. Niet iedereen wat tevreden met het standbeeld. Wat waren de kritieken en ben jij het daarmee eens?

Domela Nieuwenhuis werd ook wel gezien als de Friese Jezus. Kijk maar eens naar zijn portretten, zie je overeenkomsten met Domela en schilderijen die je kent van Jezus.

In het midden van de portrettenwand, hangt een portret van Ferdinand Domela Nieuwenhuis gemaakt door Domela's zoon, beeldend kunstenaar César Domela Nieuwenhuis. Het is een mozaïek van hout en olieverf. Cesar Domela Nieuwenhuis werkte in Parijs onder andere samen met Piet Mondriaan en Theo van Doesburg. Hij werd lid van de kunst stroming 'De Stijl'.

10. Zijn onderstaande beweringen over 'De Stijl' juist of onjuist?

'De Stijl' wilde de kunst ontdoen van alle emotie en expressiviteit.

JUIST

ONJUIST

'De Stijl' Kenmerkt zich door sterke geometrische orde.

JUIST

ONJUIST

'De Stijl' maakt veelal gebruik van secundaire kleuren.

JUIST

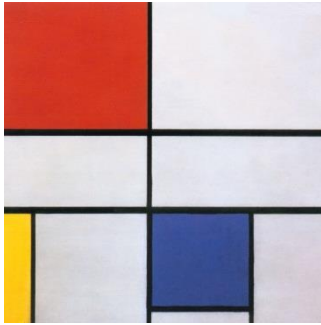
ONJUIST

Mondriaan was één van de belangrijkste kunstenaars van de groep 'De Stijl'.

JUIST

ONJUIST

Voorbeelden van 'De Stijl'. Gebruik deze om bovenstaande vragen te beantwoorden.

GA NU NAAR DE STUDEERKAMER

- 11.** Kijk eens naar het interieur van de studeerkamer. Zou Domela uit een rijk of arm gezin komen? Verklaar je antwoord.

RIJK / ARM omdat:

In de schouw in de studeerkamer zie je tegels met daarop de lijfspreuk van Ferdinand Domela Nieuwenhuis: *“Terar dum Prosim”, “Ik moge ten onder gaan, zolang ik maar nuttig ben”*.

- 12.** Welke betekenis hebben deze woorden volgens jou?

Veel van de foto's die in de studeerkamer hangen zijn van vrienden uit het buitenland die hetzelfde dachten als Domela. Domela schreef hen met de woorden: “ik zou graag je foto willen want ik heb graag mijn vrienden om me heen”, zo ontwikkelde hij als het ware zijn eigen Facebook.

- 13.** Welke van de 3 onderstaande uitspraken is waar als je kijkt naar de foto's

- Annie Besant hangt onder Peter Kropotkin maar boven Francesco Ferrer
- Er hangen 8 selfies van Domela Nieuwenhuis (foto's waar hij op staat)
- Er hangen meer foto's van vrouwen dan van mannen

BOEKENKAST

Domela Nieuwenhuis las graag, hij had ontzettend veel boeken. De wand die je hier ziet is nog maar een gedeelte van zijn hele bibliotheek. De boeken staan op onderwerp bij elkaar. Kun jij minstens 4 onderwerpen ontdekken waar Domela Nieuwenhuis interesse in had?

14. Schrijf minstens 4 onderwerpen op waarover Domela boeken in zijn bibliotheek had staan.

--	--	--	--

In het midden van de boekenkast ligt een boek dat voor Domela heel belangrijk is geweest. Het ligt ook op zijn bureau. Het gaat over het verschil tussen arm en rijk. In het boek wordt uitgegaan van 3 klassen mensen:

- De adel
- De aandeelhouders (degenen die de winst van bedrijven krijgen)
- Het proletariaat, degenen die geen aandelen bezitten (de arbeiders)

Volgens dit boek wordt het proletariaat uitgebuit, omdat ze te weinig loon krijgt. Het proletariaat, dus de arbeiders, zou tijdelijk de baas moeten worden van het land. Dan wordt het bezit van de rijken verdeeld onder de armen en verdient iedereen ongeveer hetzelfde. Dit is de gedachte van het communisme. Wie schreef dit boek en wat is de titel?

15. Wie schreef dit wereldberoemde boek en wat is de titel?

--	--

Loop nu naar de vitrine met daarin foto's van Domela's overlijden en uitvaart

Op 22 november 1919 trok de rouwstoet van Domela Nieuwenhuis door de straten van Amsterdam. Uit heel Nederland kwamen ongeveer **12.000 (!)** mensen bijeen om de laatste eer te bewijzen aan de volksleider.

16. Hoe oud was Domela Nieuwenhuis toen hij overleed?

--

17. In de vitrine staan de urnen van Domela en zijn vierde vrouw. Waarom had Domela Nieuwenhuis 4 vrouwen? (Weet je het niet, loop dan terug naar de vorige zaal):

- Zijn vrouwen waren het niet altijd met zijn ideeën eens en daar kon hij niet tegen, dus vroeg hij al snel een scheiding aan
- Zijn eerste drie vrouwen stierven alle drie tijdens de bevalling van hun kind
- Domela was gek van vrouwen en ruilde zijn oudere vrouw 3x in voor een jonger exemplaar

Je bent aan het einde van de kijkwijzer FERDINAND DOMELA NIEUWENHUIS MUSEUM. Je hebt nu een goed beeld van de meeste geliefde en gehate man van zijn tijd.

Heb je nog een leuk verhaal over Domela Nieuwenhuis, is je iets opgevallen toen je de vragen beantwoorde of wil je iets anders met ons delen? We horen het graag. Je mag het opschrijven in het gastenboek, stuur ons een tweet of tag ons in je facebookbericht.

Bedankt voor je bezoek en succes met je verslag!

TIP

Neem een museumfolder mee en stop die bij je verslag. Doe ook je toegangsbewijs erbij!

PS: wist jij al waar de bolletjes in het logo van het museum voor staan?

HEERENVEEN MUSEUM
Minckelersstraat 11
(De Heerenveense School)
8442 CE Heerenveen
Telefoonnummer: (0513) 62 34 08
E-mail: info@heerenveenmuseum.nl